

MÜGE İPLİKÇİ'DEN HEPİMİZE AİT BİR SES 'SİL BAŞTAN'

'Değişirsek değişir!'

Sil Baştan'da silinip yeniden yazılan kaderleri kesiyor Müge İplikçi. 21. yüzyılda, Türkiye'de ne görüyor, nasıl hissediyorsa onu yazdı romanında; bugün vardığımız yamacı, görkemli yok oluşu tozu tortusuyla çözümlüyor.

kısa süreli varlığı hem metni dengelemek hem de okura nefes aldrabilmek içindi.

ASLINDA BİLMEK!

■ *Romannı falları neye alamet? Romandan alıntılarım: "Hangi önyargıda tozmuş ve göz gözü görmeyen hale gelmiş bir infak?"*

Romannın falları, kitaptaki gerçekleri anlatmak için bir ön haberci. Aslında hissettiklerimizle ilgili. Fal bahane bir boş cümlelerin boşluğunu, boşluğunu ve elbette tozunu keşfedebilmesi için... Aslında kitaptaki bütün diyaloglar bunun için. Boş hayatların boş cümleleri bunlar. ■

Bu noktada şunu söylemek istedim: Kanımca Nebiye de biliyor! Ancak bilmesi yetmiyor. Anlayabilmesi için başka bir perde aralaması, çözebilmesi için kendince bir yol katmetmesi ve fark etmesi önemli. Ankara'ya gitmesi, yol boyunca bütün o absürd konuşmaları yapması (tıpkı evindeyken konuşmalarıyla ya da Murat Usta ile yaptığı konuşmaları gibi), hayatının boş cümlelerinin boşluğunu, boşluğunu ve elbette tozunu keşfedebilmesi için... Aslında kitaptaki bütün diyaloglar bunun için. Boş hayatların boş cümleleri bunlar. ■

Sil Baştan / Müge İplikçi / Can Yayınları / 126 s. / 2019.

GAMZE AKDEMİR

gamze.akdemir@cumhuriyet.com.tr

Bir toz fırtınasının gözünden yazıyorsunuz *Sil Baştan*'ı. İlk olarak size yazdın o fırtınayı, çizdiğin natürmortu, romandan alıntılarım "yaşamadan ölenler tablosu"nu açar mısınız?

Sohbetimize olumsuz bir cümleyle başlamak istemem. Esasen kitapta böyle bir tını yaratmamak için de epey uğraştığını söylemeliyim! Sadece ne görüyorsam onu yazdım demek belki de en doğru olacak. Gerçekten de 21. yüzyılda, Türkiye'de ne görüyorsam, nasıl hissediyorsam öyle yazdım. Araya giren edebiyat filtresi, tanık olduklarımızı elbette yumuşattı. Kitaptaki toz bunun kanıtı! Daha keskin olanı anlatmak kalemin anlamında zedeleyici olurdu. Sorunuza yanıt vermek gerekirse, toz, hissettiklerime ulsulca tercüman olan bir araç. İçimi soracak olursanız... Sormayın!

BUGÜN VARDIĞIMIZ YAMAÇ

■ *Nebiye, huzursuz, güvensiz, öfkeli ve akıllı deli hallerimize tercüman oluyor yol boyu. Silkeleyip duruyor nafile! Tüm bunlar, birey ve kadın nasıl ses buluyor Nebiye'de?*

İçimdeki asıl soru işaretleri Nebiye ve Nebiye'nin temsil ettiği sınıf içindi. Bugün vardığımız bu yamaç, en azından bana öyle geliyor, Nebiye ve Nebiye gibelerinin hafızalarında taşıdıkları toz ve tortuyla ilgili. Onların kaçışları, bazı durumları yok sayış biçimleri, geçmişle verdikleri ya da veremedikleri sınav, benim açımdan, yani bir gözlemci ya da bir edebiyatçı olarak göz kamaştırıcı bir bebelenme. Bu görkemli yok oluşu anlatmak heyecan vericiydi.

Ancak işin yaşam boyutunu soracak olursanız, orada verilecek cevabım *Sil Baştan*'dakinden çok daha hüznümlü bir cevap olacaktır. Nebiye'de var olan huzursuzluğun, tutarsızlığın ve deli hallerin okura yansımaları çok istedim...

Kimileri bunu kitabın zaafı olarak görecektir, hatta bunu bir anlaşmazlık olarak addecektir. Benim açımdan bakıldığında ise işler yolunda demek!

'DİLEKÇELERİMİZİN KARŞILIĞI YOK!'

■ *Dilekçeleri var hayat yorgunu Nebiye'ye Kelam'ın... Dilekçeler adreste fakat yanıt veren ve resmi turuncuya boyayan merciciler var, yok! Romanın yer yer sürreal akan, fizik kurallarına aykırı giden kurgusunda da böyle bu; malum kişiler ve kurumlar var, yok! Hem de nasıl! Nasıl?*

Siz cevabı biliyorsunuz zaten Gamze! Cevaptan kaçarlarsa, bu kitabı bana yazdırırlar. Sağolsunlar... Nebiye'nin Millî Eğitim Bakanlığı'na yazdığı dilekçede hep bunun altını çizmeye çalıştım. Bu dilekçelerin karşılığı yok! Ne zaman vardı? Ne yazık ki benim hafızam bunun varlığına dayalı net bir işaret vermiyor.

Bir vatandaş olarak neye, ne kadar hak-kıymız var sorusunun karşılığını alabileceğimiz yerlerin sayısı bir elin parmakları kadar az. Ancak şunun altını net bir biçimde çiziyim: Değişirsek değişir! Kitabın satırları arasında verdiği işaret bu yönde. Sizin haklı olarak metafizik, benimse kurgusal yaratıcılık olarak hayal ettiğim olay örgüsü de buna denk düşüyor esasen.

'12 EYLÜL'ÜN ARTÇILARI DEVAM EDİYOR'

■ *12 Eylül... Fil gibi bu gerçeklik romanın gövdesinde yerli yerinde! Toplumun mayasına da çalınan darbenin etkilerinin izi nasıl yansıyor romana?*

Benim açımdan böyle yansıyor! Bütün toplumun sağa sola saçıldığı, hemen hemen bütün sözcüklerin anlamlarını terk ederek gökkubbeden aşağıya önmüze patır patır düştüğü bir zaman dilimindeyiz. 12 Eylül kim ne derse desin bizim toplumumuzdaki hemen her sınıf için gerçek bir depremi tetiklemiştir. Artçıları ise hâlâ devam ediyor.

■ *Serin... Romannın idealist, devrimci genç kadını... Önce tatl bir esinti ve bir enerji getiriyor metne sonra da Ankara'da kıpırmızı bir acıya kesiyor hikâyesi, hikâyemiz sil baştan! Net dille sorulmuş; Nebiye ile Serin demek, ne demek?*

Çok güzel bir soru! Kitabın nabzı burada atıyor çünkü. Birbirlerini tamamlayan iki insan onlar aslında. Birbirlerine benziyorlar mı? Hayır. Zaten birbirini tamamlamak benzemek değildir. Romanda ikisinin bir gün buluşmasını hayal ettim hep... Bence oldu. O kıpırmızı gün yüzünden oldu bu buluşma... Geç kalmış bir buluşmaydı. Hazin bir buluşma. Ama oldu.

'SERT VE ZOR BİR KONUYDU'

■ *Mutlu bir roman değil ama Nebiye'nin dobra yanıtlarında ve karşındakilerin kimi affalamalarında, çatık duygusunda bir mizah zaman zaman metnin içinden uzatıyor başını. Bu önemli zira zorlu bir okuma sunuyor Sil Baştan. Sahici jestlerle çizili, sahici diyaloglarla dile gelen içimden; sevgisi, şefkati, tozla başa çıkışıyla canım Şerife Ana gibi, Simitçi Hacer gibi özgün tiplerde de bu zorluğu dengeliyor, okumayı kolaylaştırıyor. Metnin yapısını, zorluğunu, mizahını, romanı böyle kurgulamaya karar verdiğiniz anlatır mısınız?*

Haklısınız, mutlu bir roman değil. *Sil Baştan*, böyle bir arayış için bir hayal kırıklığı olacaktır. Ben de böyle bir kabullenişle başladım ve böyle bitirdim. Sert ve zor bir konuyu, yan tiplerle ıllanlaştırmak kaçınılmazdı.

Şerife Ana'yı ben de çok seviyorum. Onu Keşanlı Ali'den esinlenerek romana aldığımı da ifade edeyim. Bu yüzden 60'lı yılların Ankara'sından bize seslenişini çok önemsiyorum. Öte yandan Hacer, kitabın zaman kurgusuna dair önemli bir ipucu veriyor. Elbette çaktırmadan! Zamanın hangi koşullarda sonuçsuz olabileceğini, annin neye denk düşüğünü bilen bilge bir kadın o. Bu karakterlerin

